Koncepcia vyučovania predmetu slovenský jazyk a literatúra na základe požiadaviek a cieľov iŠVP

z roku 2015

Mgr. Walter Hirschner

Mgr. Zuzana Balajová

Nové materiály – zmenený obsah

Čo sa zmenilo?

- Analýza zmien obsahu vzdelávania a potreba niektorých zmien
- Predstavenie zmien v iŠVP

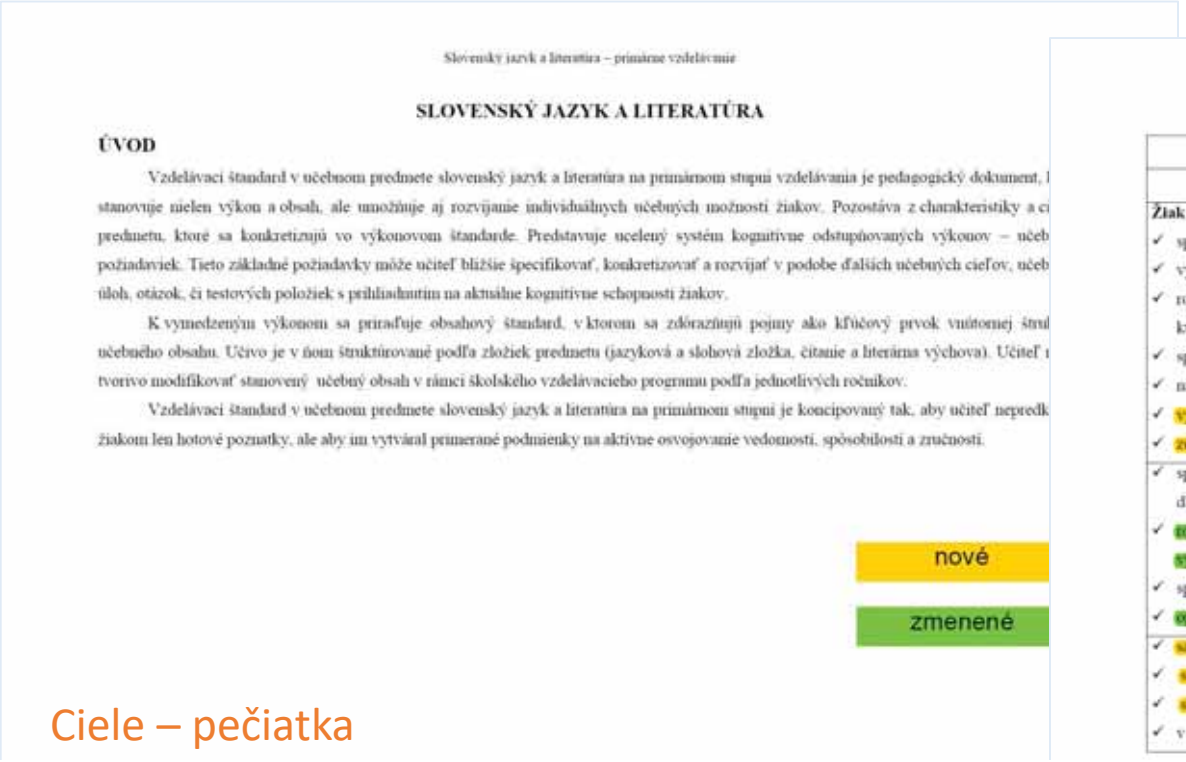

Slovenský jazyk a literatúra – primárne vzdelávanie

SLOVENSKÝ JAZYK A LITERATÚRA

ÚVOD

Vzdelávací štandard v učebnom predmete slovenský jazyk a literatúra na primárnom stupni vzdelávania je pedagogický dokument, l
stanovuje nielen výkon a obsah, ale umožňuje aj rozvíjanie individuálnych učebných možností žiakov. Pozostáva z charakteristiky a ci
predmetu, ktoré sa konkretizujú vo výkonovom štandarde. Predstavuje ucelený systém kognitívne odstupňovaných výkonov – učeb
požiadaviek. Tieto základné požiadavky môže učiteľ bližšie špecifikovať, konkretizovať a rozvíjať v podobe ďalších učebných cieľov, učeb
úloh, otázok, či testových položiek s prihliadnutím na aktuálne kognitívne schopnosti žiakov.

K vymedzeným výkonom sa priraďuje obsahový štandard, v ktorom sa zdôrazňujú pojmy ako kľúčový prvok vnútornej štru
učebného obsahu. Učivo je v ňom štruktúrované podľa zložiek predmetu (jazyková a slohová zložka, čítanie a literárna výchova). Učiteľ
tvorivo modifikovať stanovený učebný obsah v rámci školského vzdelávacieho programu podľa jednotlivých ročníkov.

Vzdelávací štandard v učebnom predmete slovenský jazyk a literatúra na primárnom stupni je koncipovaný tak, aby učiteľ nepredk
žiakom len hotové poznatky, ale aby im vytváral primerané podmienky na aktívne osvojovanie vedomostí, spôsobilostí a zručností.

nové

zmenené

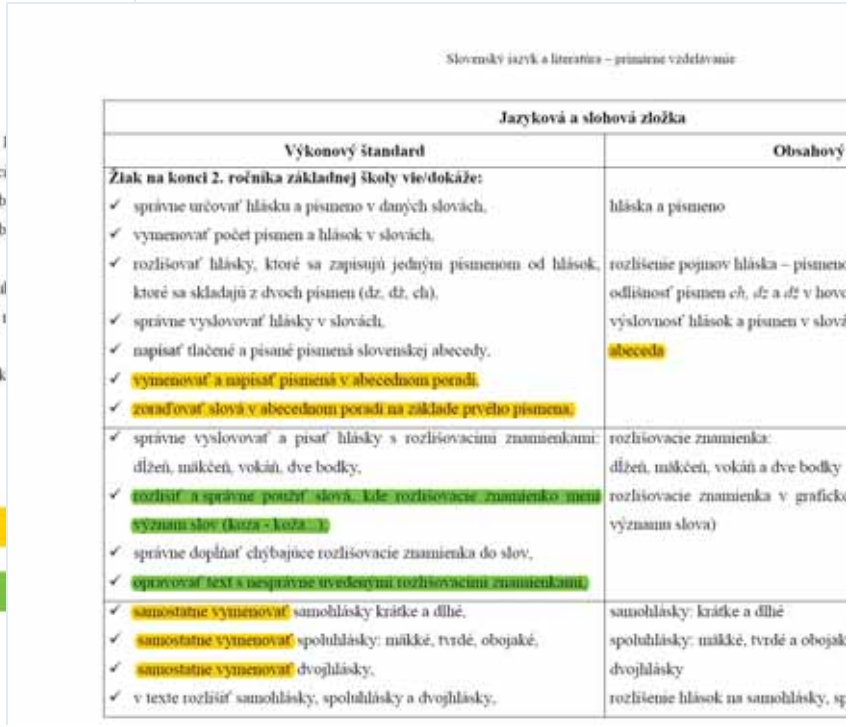

Slovenský jazyk a literatúra – primárne vzdelávanie

Jazyková a slohová zložka	
Výkonový štandard	**Obsahový**
Žiak na konci 2. ročníka základnej školy vie/dokáže:	
✓ správne určovať hlásku a písmeno v daných slovách,	hláska a písmeno
✓ vymenovať počet písmen a hlások v slovách,	
✓ rozlišovať hlásky, ktoré sa zapisujú jedným písmenom od hlások, ktoré sa skladajú z dvoch písmen (dz, dž, ch),	rozlíšenie pojmov hláska – písmen odlišnosť písmen *ch*, *dz* a *dž* v hov
✓ správne vyslovovať hlásky v slovách,	výslovnosť hlások a písmen v slov
✓ napísať tlačené a písané písmená slovenskej abecedy,	abeceda
✓ vymenovať a napísať písmená v abecednom poradí,	
✓ zoraďovať slová v abecednom poradí na základe prvého písmena,	
✓ správne vyslovovať a písať hlásky s rozlišovacími znamienkami: dĺžeň, mäkčeň, vokáň, dve bodky,	rozlišovacie znamienka: dĺžeň, mäkčeň, vokáň a dve bodky
✓ rozlišiť a správne použiť slová, kde rozlišovacie znamienko mení význam slov (kaza - koža ...),	rozlišovacie znamienka v grafick významu slova)
✓ správne doplňať chýbajúce rozlišovacie znamienka do slov,	
✓ opravovať text s nesprávne uvedenými rozlišovacími znamienkami,	
✓ samostatne vymenovať samohlásky krátke a dlhé,	samohlásky: krátke a dlhé
✓ samostatne vymenovať spoluhlásky: mäkké, tvrdé, obojaké,	spoluhlásky: mäkké, tvrdé a obojak
✓ samostatne vymenovať dvojhlásky,	dvojhlásky
✓ v texte rozlíšiť samohlásky, spoluhlásky a dvojhlásky,	rozlíšenie hlások na samohlásky, sp

Ciele – pečiatka

Základné zmeny – ZHRNUTIE

- Vymenovať a napísať písmená v abecednom poradí

POZNÁME PÍSMENÁ

1 Zopakuj si tvary tlačených a písaných písmen.

A a	Á á	Ä ä	B b	C c	Č č
D d	Ď ď	Dz dz	Dž dž	E e	É é
F f	G g	H h	Ch ch	I i	Í í
J j	K k	L l	Ľ ľ	M m	
N n	Ň ň	O o	Ó ó	Ô ô	P p
Q q	R r	Ŕ ŕ	S s	Š š	T t
Ť ť	U u	Ú ú	V v	W w	X x

(SJ2 U, s. 10)

K téme sa podrobnejšie vrátime neskôr.

Základné zmeny – ZHRNUTIE

- Zoraďovať slová v abecednom poradí na základe prvého písmena

a) Pomenuj obrázky na strane 10. Slová napíš.

b) V každom slove podčiarkni prvé písmeno.

K téme sa podrobnejšie vrátime neskôr.

(SJ2 U, s. 11)

Základné zmeny – ZHRNUTIE

- Zoraďovať slová v abecednom poradí na základe prvého písmena

7 Napíš mená detí v abecednom poradí. Pozoruj prvé písmeno každého mena a kde sa v abecede nachádza.

Slová v abecednom poradí zoraďiš podľa prvého písmena v slove. Ja sa volám Zelenka a prvé písmeno v mojom mene je Z. Písmeno Z sa nachádza na konci abecedy.

1. _____ 2. _____ 3. _____

4. _____ 5. _____ 6. _____

8 Označ ✓, v ktorých riadkoch sú písmená zoradené v abecednom poradí.

☐ p, s, š, r, ŕ, q, t, ť, u, ú
☐ k, l, ĺ, ľ, m, n, ň, o, ó, ô
☐ k, m, l, ĺ, ľ, n, ň, o, ó, ô
☐ p, q, r, ŕ, s, š, t, ť, u, ú

9 Prečítaj slová v plôškach. Očíslujte ich v abecednom poradí.

Fíni ☐ Nemci ☐ Poliaci ☐ Slováci ☐
Česi ☐ Španieli ☐ Ukrajinci ☐ Rakúšania ☐

10 Označ ✓, kto neurobil chybu pri zoraďovaní slov podľa abecedy.

☐ dym, citrón, hydina, ryba, tykadlo, žihadlo
☐ citrón, dym, ryba, hydina, žihadlo, tykadlo
☐ citrón, dym, hydina, ryba, tykadlo, žihadlo

Prepíš správne slová. Napíš slovom číslice v poradí od 1 do 10.

štyri _____ päť _____ deväť _____ tri _____

11 Napíš podľa vzoru svoje meno a abecedné poradie písmen, z ktorých sa skladá. Prečítaj utvorené slovo spolužiakom.

Vzor: ELA – AEL _____

9

K téme sa podrobnejšie vrátime v 2. časti seminára.

(SJ2 U, s. 11)

Základné zmeny – ZHRNUTIE

- Samostatne vymenovať...
  (samohlásky, spoluhlásky, dvojhlásky...)

Napíš všetky krátke a dlhé samohlásky.

(SJ2 U, s. 51)

Základné zmeny – ZHRNUTIE

- Samostatne vymenovať...
  (samohlásky, spoluhlásky, dvojhlásky...)

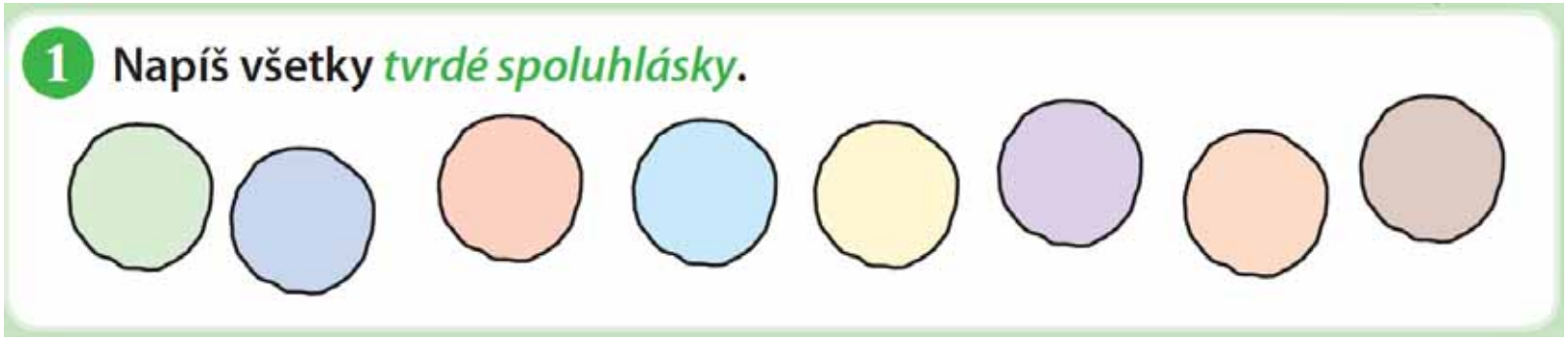

(SJ2 PZ, s. 29)

Prečo pribudla časť samostatne vymenovať?

- ... samostatne vymenovať...

Automatizácia

Napomáha využitiu v praxi

Základné zmeny – ZHRNUTIE

- Rozlišovať neúplnú vetu v texte
- Rozpor vo vnímaní, 6. ročník

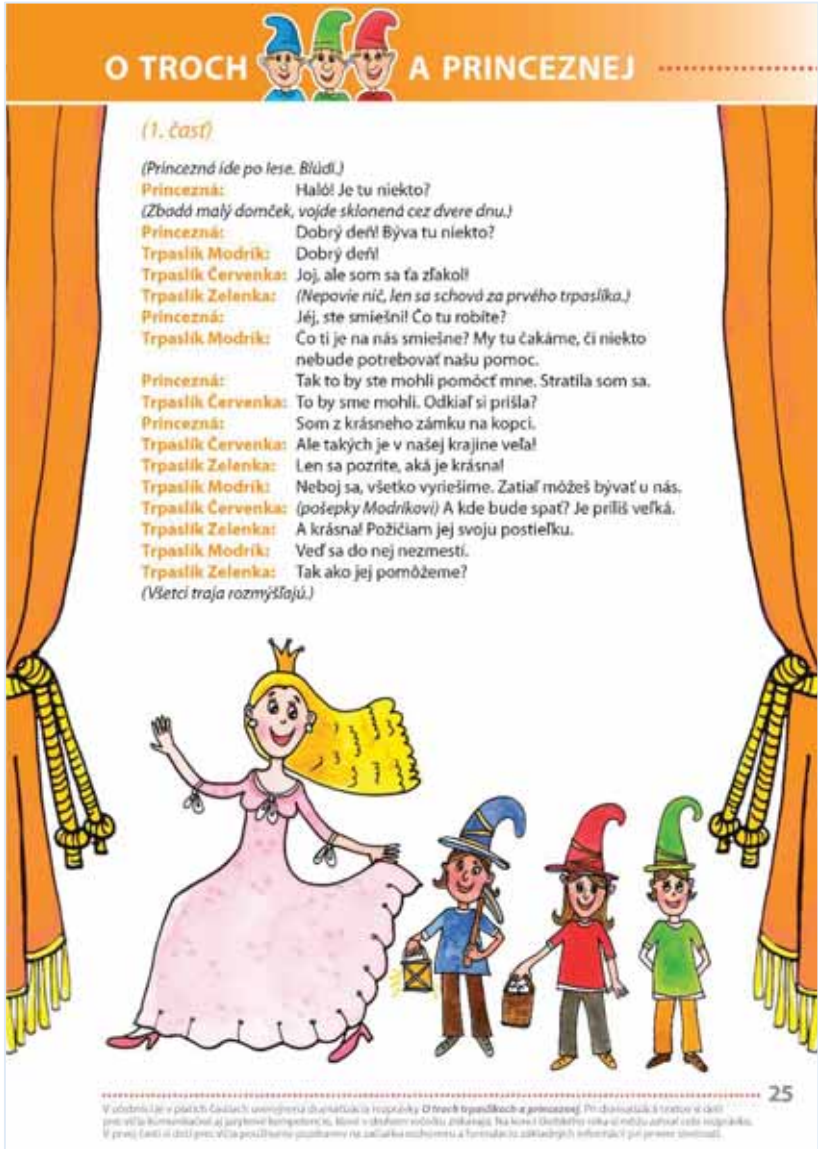

O TROCH A PRINCEZNEJ

(1. časť)

(Princezná ide po lese. Blúdi.)

Princezná: Haló! Je tu niekto?

(Zbadá malý domček, vojde sklonená cez dvere dnu.)

Princezná: Dobrý deň! Býva tu niekto?

Trpaslík Modrík: Dobrý deň!

Trpaslík Červenka: Joj, ale som sa ťa zľakol!

Trpaslík Zelenka: *(Nepovie nič, len sa schová za prvého trpaslíka.)*

Princezná: Jéj, ste smiešni! Čo tu robíte?

Trpaslík Modrík: Čo ti je na nás smiešne? My tu čakáme, či niekto nebude potrebovať našu pomoc.

Princezná: Tak to by ste mohli pomôcť mne. Stratila som sa.

Trpaslík Červenka: To by sme mohli. Odkiaľ si prišla?

Princezná: Som z krásneho zámku na kopci.

Trpaslík Červenka: Ale takých je v našej krajine veľa!

Trpaslík Zelenka: Len sa pozrite, aká je krásna!

Trpaslík Modrík: Neboj sa, všetko vyriešime. Zatiaľ môžeš bývať u nás.

Trpaslík Červenka: *(pošepky Modríkovi)* A kde bude spať? Je príliš veľká.

Trpaslík Zelenka: A krásna! Požičiam jej svoju postieľku.

Trpaslík Modrík: Veď sa do nej nezmestí.

Trpaslík Zelenka: Tak ako jej pomôžeme?

(Všetci traja rozmýšľajú.)

25

(SJ2 U, s. 25)

Vety podľa obsahu

- Oznamovacie
- Opytovacie (zisťovacie, doplňovacie)
- Rozkazovacie
- Želacie

- Každá z týchto viet môže mať aj formu zvolania, teda môže byť **zvolacia** (učivo 5. ročníka).

Neúplná veta

- Rozlišovať neúplnú vetu v texte

- Čo je neúplná veta? Je to učivo 6. ročníka.
- Naše poňatie vety, ktorá nie je úplná: nemá oba základné vetné členy, ako ich pozná druhák.

Prírodné javy (Pršalo. Hrmí.)

Názvy (Pošta. Telocvičňa.)

Hodnotenia (Super! Úžasné!)

Pozdravy (Ahoj. Čau!)

Snaha upútať pozornosť (Psst! Héj!)

Základné zmeny – ZHRNUTIE

- Rozlišovať neúplnú vetu v texte
- Rozpor vo vnímaní, 6. ročník

(1. časť)

(Princezná ide po lese. Blúdi.)

Princezná: Haló! Je tu niekto?

(Zbadá malý domček, vojde sklonená cez dvere dnu.)

Princezná: Dobrý deň! Býva tu niekto?

Trpaslík Modrík: Dobrý deň!

(SJ2 U, s. 25)

Základné zmeny – ZHRNUTIE

- Rozlišovať neúplnú vetu v texte
- Rozpor vo vnímaní, 6. ročník

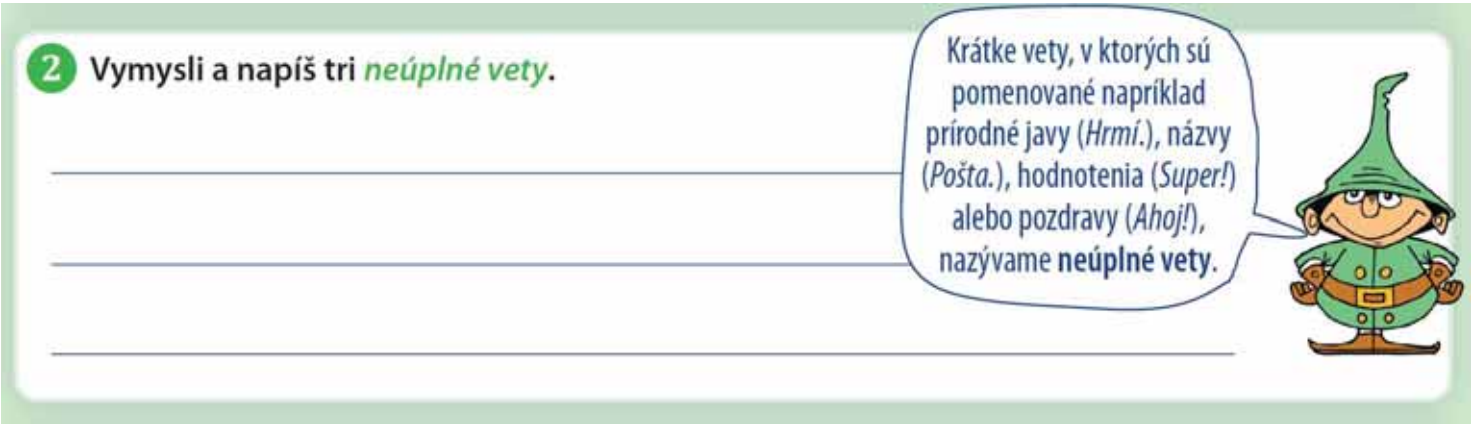

(SJ2 PZ, s. 56)

Základné zmeny – ZHRNUTIE

- Rozlišovať neúplnú vetu v texte
- Veta, KTORÁ NIE JE ÚPLNÁ.

Základné zmeny – ZHRNUTIE

- Rozlišovať neúplnú vetu v texte

Obsahový vzdelávací štandard pre 2. stupeň základnej školy

1. – 4. ročník gymnázií s osemročným vzdelávacím programom

Slovenský jazyk a literatúra

Časť: slovenský jazyk

Poznámka:
⊗ označuje pojem, ktorý bude zavedený až v nasledujúcich ročníkoch.
✓ označuje pojem, ktorý sa zavádza v danom ročníku.
👍 označuje pojem, ktorý bol už zavedený a ďalej sa s ním pracuje.
Tučné písmo – pojmy už boli zavedené na 1. stupni.

Syntaktická/skladobná rovina		5. roč.	6. roč.	7. roč.	8. roč.	9. roč.
veta		👍	👍	👍	👍	👍
jednočlenná veta		⊗	⊗	✓	👍	👍
	slovesná	⊗	⊗	✓	👍	👍
	neslovesná	⊗	⊗	✓	👍	👍
dvojčlenná		⊗	✓	👍	👍	👍
	úplná	⊗	✓	👍	👍	👍
	neúplná	⊗	✓	👍	👍	👍

Hlasovanie

- Myslíte si, že učivo neúplnej vety by sa malo preberať tak, ako bolo predostreté?

A ÁNO

N NIE

? Neviem

Použiť hlasovacie kartičky

Základné zmeny – ZHRNUTIE

- Napísať správne adresu svojho bydliska

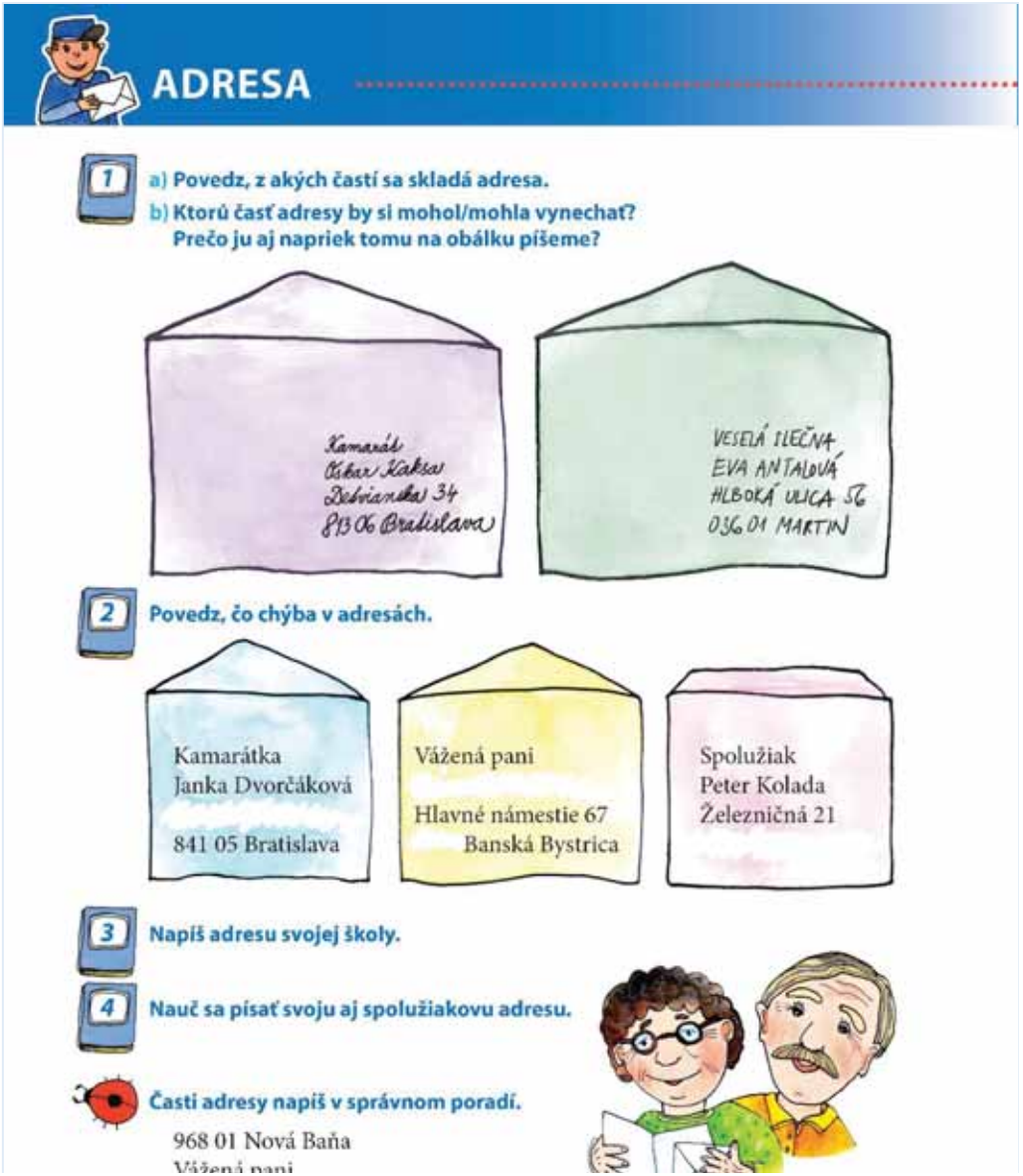

ADRESA

1 a) Povedz, z akých častí sa skladá adresa.
b) Ktorú časť adresy by si mohol/mohla vynechať? Prečo ju aj napriek tomu na obálku píšeme?

Kamarát
Oskar Kaksa
Dobrianska 34
813 06 Bratislava

VESELÁ ULIČNÁ
EVA ANTALOVÁ
HLBOKÁ ULICA 56
036 01 MARTIN

2 Povedz, čo chýba v adresách.

Kamarátka
Janka Dvorčáková

841 05 Bratislava

Vážená pani

Hlavné námestie 67
Banská Bystrica

Spolužiak
Peter Kolada
Železničná 21

3 Napíš adresu svojej školy.

4 Nauč sa písať svoju aj spolužiakovu adresu.

Časti adresy napíš v správnom poradí.

968 01 Nová Baňa
Vážená pani

(SJ2 U, s. 102)

Základné zmeny – ZHRNUTIE

- Napísať správne adresu svojho bydliska

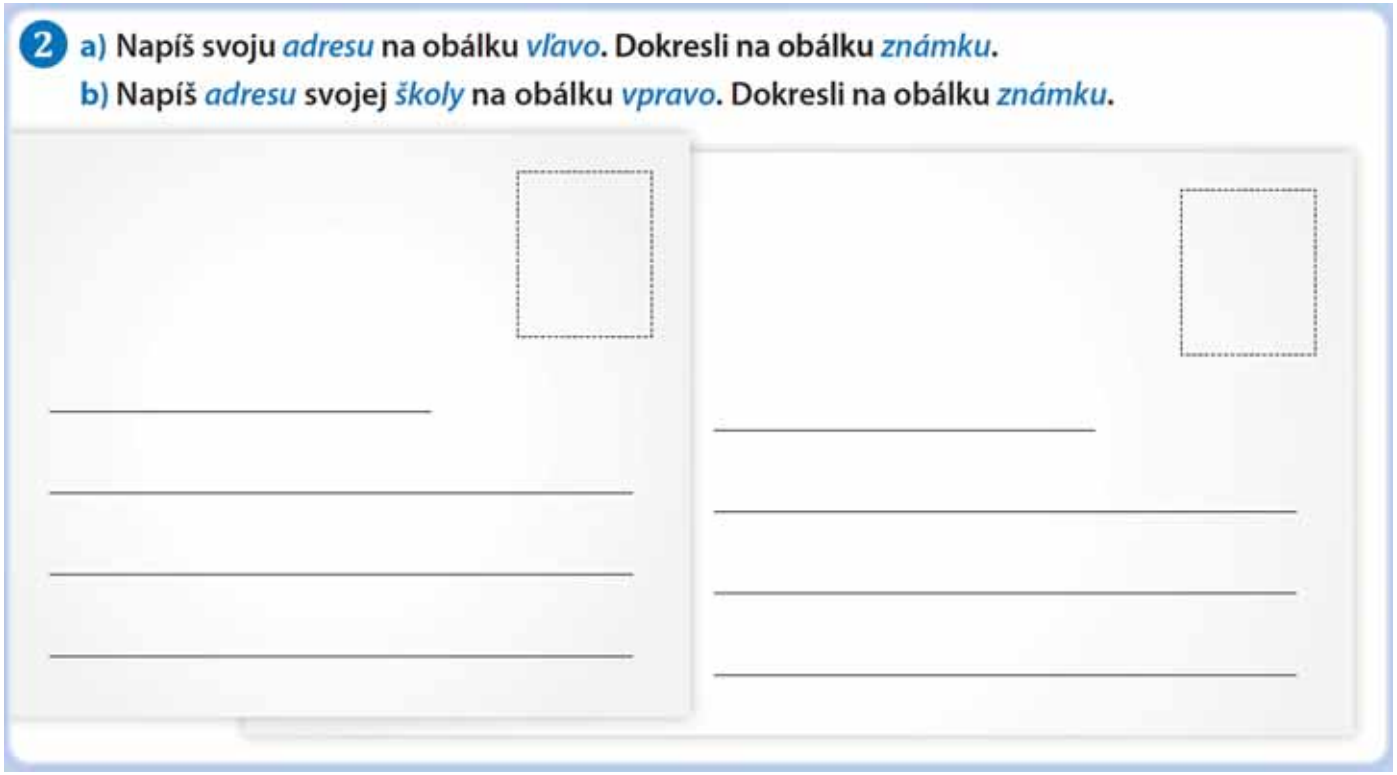
2 a) Napíš svoju *adresu* na obálku *vľavo*. Dokresli na obálku *známku*.
b) Napíš *adresu* svojej *školy* na obálku *vpravo*. Dokresli na obálku *známku*.

(SJ2 PZ, s. 58)

Sústrediť sa nielen na napĺňanie obsahu, ale aj cieľov podľa charakteristiky:

A/ zmeny obsahu sú zásadné a meniace koncepciu

B/ zmeny obsahu sú výrazné, no nemenia koncepciu

C/ zmeny obsahu sú mierne rozsiahle a vyžadujú zmenu mnohých pomôcok

D/ zmeny obsahu sú minimálne a nemenia spôsob práce

Ohodnotiť mieru zmien

ABECEDA

- Vymenovať a napísať písmená v abecednom poradí

POZNÁME PÍSMENÁ

1 Zopakuj si tvary tlačených a písaných písmen.

A a	Á á	Ä ä	B b	C c	Č č
D d	Ď ď	Dz dz	Dž dž	E e	É é
F f	G g	H h	Ch ch	I i	Í í
J j	K k	L l	Ĺ Í	Ľ ľ	M m
N n	Ň ň	O o	Ó ó	Ô ô	P p
Q q	R r	Ŕ ŕ	S s	Š š	T t
Ť ť	U u	Ú ú	V v	W w	X x

(SJ2 U, s. 10)

ABECEDA

- Vymenovať a napísať písmená v abecednom poradí

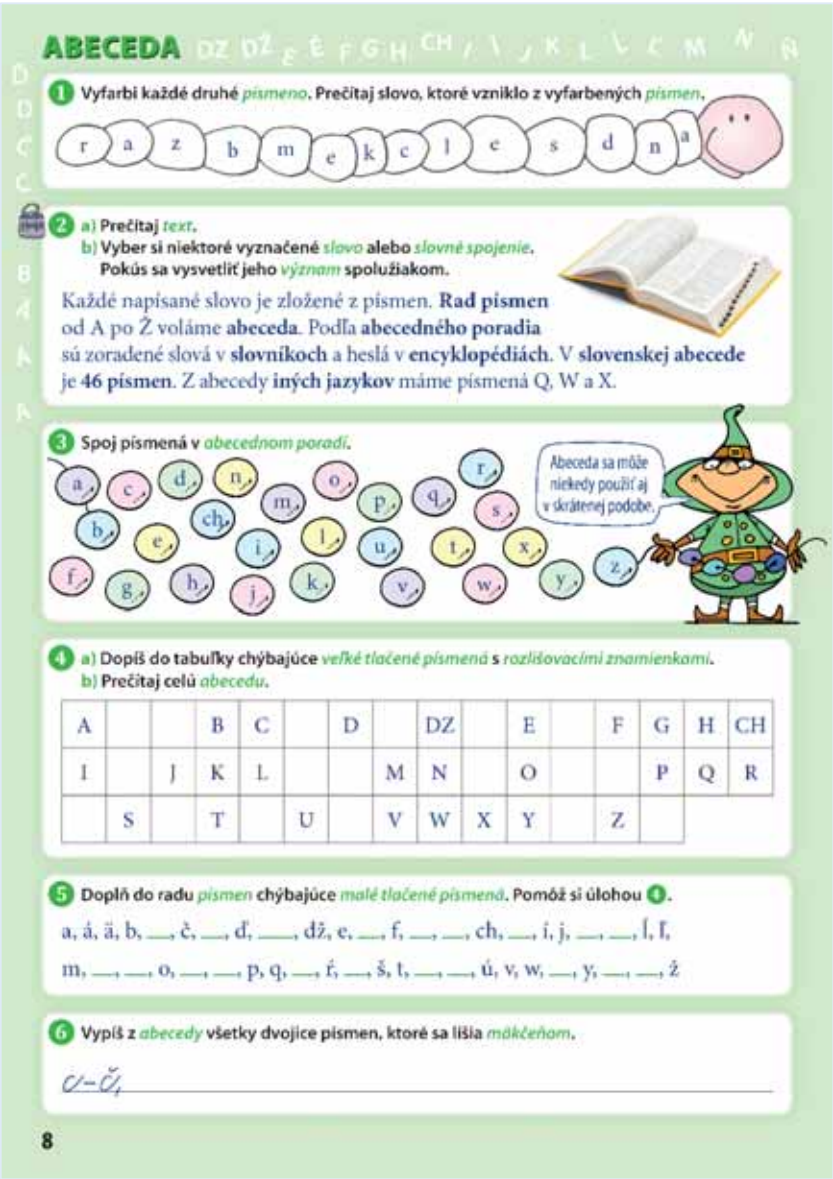

ABECEDA DZ DŽ E É F G H CH I Í J K L Ľ M N Ň

1 Vyfarbi každé druhé *písmeno*. Prečítaj slovo, ktoré vzniklo z vyfarbených *písmen*.

r a z b m e k c l e s d n a

2 a) Prečítaj *text*.
b) Vyber si niektoré vyznačené *slovo* alebo *slovné spojenie*. Pokús sa vysvetliť jeho *význam* spolužiakom.

Každé napísané slovo je zložené z písmen. **Rad písmen** od A po Ž voláme **abeceda**. Podľa **abecedného poradia** sú zoradené slová v **slovníkoch** a heslá v **encyklopédiách**. V **slovenskej abecede** je **46 písmen**. Z abecedy **iných jazykov** máme písmená Q, W a X.

3 Spoj písmená v *abecednom poradí*.

a c d n o r p q s ch m b e i l u t x f g h j k v w y z

Abeceda sa môže niekedy použiť aj v skrátenej podobe.

4 a) Dopíš do tabuľky chýbajúce *veľké tlačené písmená* s *rozlišovacími znamienkami*.
b) Prečítaj celú *abecedu*.

A			B	C		D		DZ		E		F	G	H	CH
I		J	K	L			M	N		O			P	Q	R
	S		T		U		V	W	X	Y		Z			

5 Doplň do radu *písmen* chýbajúce *malé tlačené písmená*. Pomôž si úlohou **4**.

a, á, ä, b, __, č, __, ď, __, dž, e, __, f, __, __, ch, __, í, j, __, __, ľ, ŕ,

m, __, __, o, __, __, p, q, __, ŕ, __, š, ť, __, __, ú, v, w, __, y, __, __, ž

6 Vypíš z *abecedy* všetky dvojice písmen, ktoré sa líšia *mäkčeňom*.

C–Č,

8

(SJ2 PZ, s. 8)

ABECEDA

- Neučiť celú abecedu naraz, ale v blokoch

8 **Označ ✓, v ktorých riadkoch sú písmená zoradené v *abecednom poradí*.**

- [ ] p, s, š, r, ŕ, q, t, ť, u, ú
- [ ] k, l, ĺ, ľ, m, n, ň, o, ó, ô
- [ ] k, m, l, ĺ, ľ, n, ň, o, ó, ô
- [ ] p, q, r, ŕ, s, š, t, ť, u, ú

(SJ2 PZ, s. 9)

ABECEDA

- Neučiť celú abecedu naraz, ale v blokoch

- Ukážka Tanieriky/Pohárikv
- Hra Písanie písmen

1. Pripravte si papier a pero (môžete písať aj do zápisníka).
2. Prvý zo skupiny povie a napíše písmeno.
3. Ostatní zo skupiny napíšu v určenom poradí ďalšie písmeno abecedy (skrátenej alebo plnej).
4. Spoločne si skontrolujte riešenia.

Ukázať hotovú pomôcku
Rozdať podľa potreby papiere a perá

Hra Abeceda v PZ

POZNÁME PÍSMENÁ

Ú s. 10

1 Doplň do tabuľky chýbajúce *tvary písmen*.

1 A a	2 Á á	3 ä ä	4 B b b	5 C c	6 Č č č
7 D d	8 Ď ď	9 Dz dz	10 Dž dž	11 e E	12 é é
13 F f	14 G g	15 h h	16 Ch ch	17 I	18 Í í
19 j j	20 k K	21 l l	22 Ľ ľ	23 Ľ ľ	24 M m
25 N n	26 ň ň	27 O o	28 ó ó	29 Ô ô	30 p P
31 Q q	32 R r	33 Ŕ	34 S s	35 š š	36 T t
37 Ť ť	38 U u	39 Ú ú	40 v v	41 w w	42 X
43 y	44 ý ý	45 Z z	46 ž Ž		

2 Utvor a napíš slovo, ktoré má štyri písmená.

16	1	36	1

Prepíš správne slabiky a vetu.

om ____ be ____ el ____

fú ____ vu ____ ob ____

Deti sa pred školou naháňali. ____

Spracované podľa Pravidiel slovenského pravopisu, 4. vydanie, 2013, s. 25, kde sa uvádza, že slovenská abeceda má 46 písmen, teda aj písmená ch, dz, dž sú samostatné písmená slovenskej abecedy.

3

(SJ2 PZ, s. 3)

Úloha v skupinách

- Hra s abecedou formou papierového zadania

1. Otvorte si pracovný zošit na s. 3 a pozrite si tabuľku.
2. Vyhľadajte písmená v tabuľke podľa zadaného kľúča.
3. Zostavte tri slová.
4. Zo slov zostavte vetu.
5. Napíšte si ju pod tabuľku a dajte znamenie, že ste hotoví.

Rozdať hárky s úlohou

aitec offline

IHRISKO - Abeceda

aitec offline

Abeceda

(PaS 2)

Abeceda

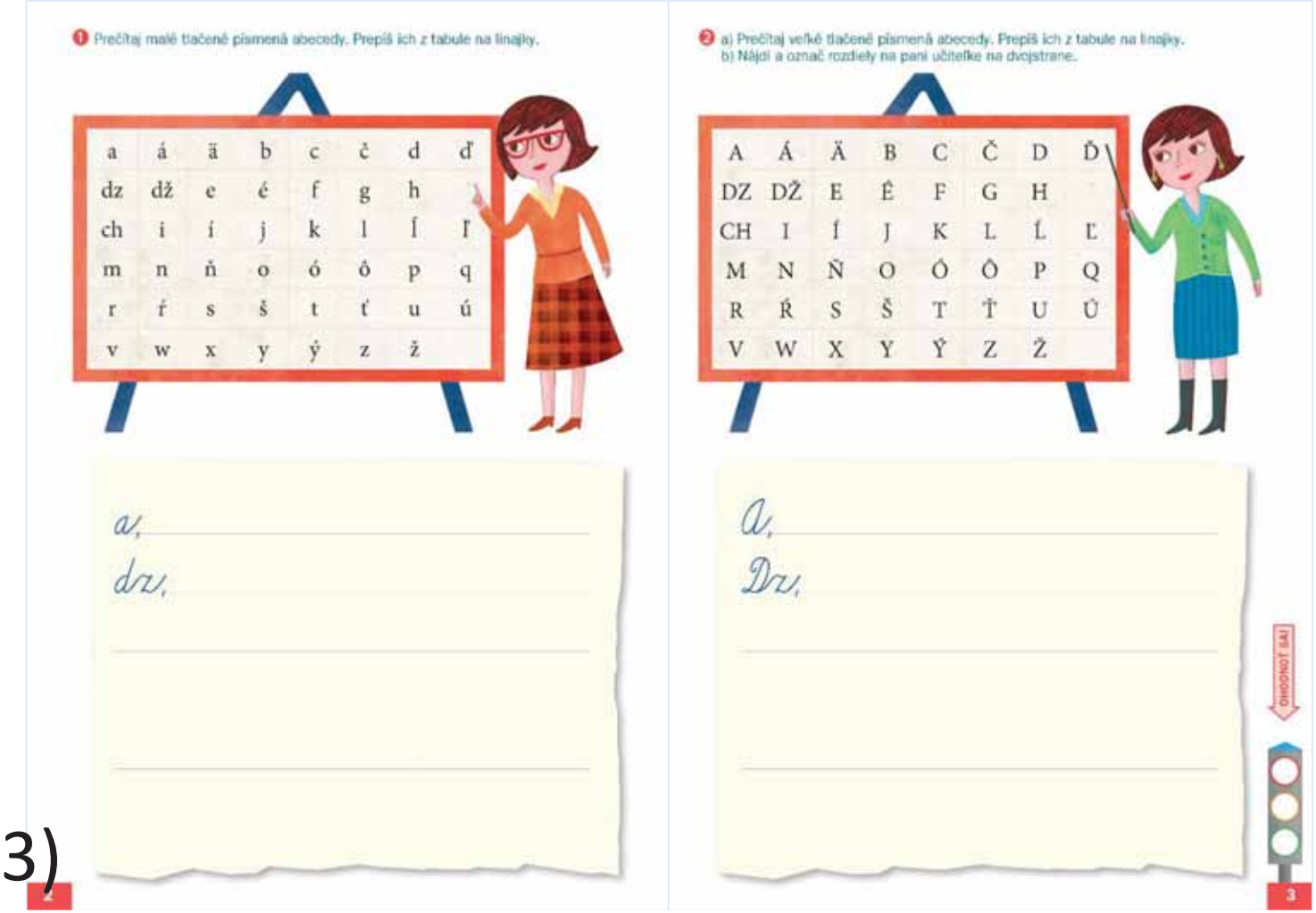

1 Prečítaj malé tlačené písmená abecedy. Prepíš ich z tabule na linajky.

a	á	ä	b	c	č	d	ď
dz	dž	e	é	f	g	h	
ch	i	í	j	k	l	ĺ	ľ
m	n	ň	o	ó	ô	p	q
r	ŕ	s	š	t	ť	u	ú
v	w	x	y	ý	z	ž	

a,

dz,

2 a) Prečítaj veľké tlačené písmená abecedy. Prepíš ich z tabule na linajky.
b) Nájdi a označ rozdiely na pani učiteľke na dvojstrane.

A	Á	Ä	B	C	Č	D	Ď
DZ	DŽ	E	É	F	G	H	
CH	I	Í	J	K	L	Ĺ	Ľ
M	N	Ň	O	Ó	Ô	P	Q
R	Ŕ	S	Š	T	Ť	U	Ú
V	W	X	Y	Ý	Z	Ž	

A,

Dz,

DIGONOT SAI

2

3

(PaS 2, s. 2, 3)

Abeceda

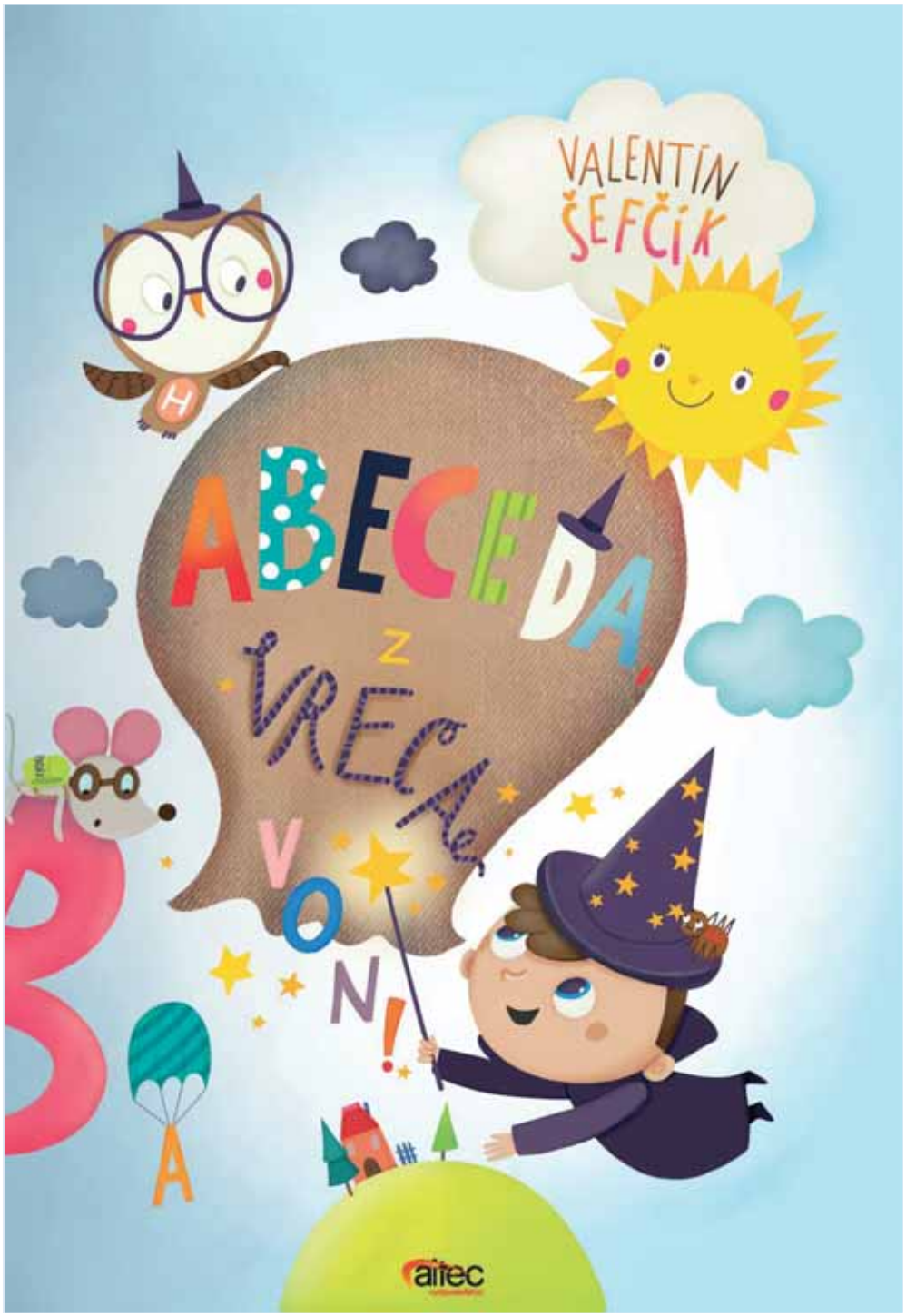

(Abeceda, z vreca von!)

Abeceda

Vypíš z každého písmena jedno slovo, ktoré sa ním začína. Použi čo najviac slov v zábavných vetách alebo príbehu.

(Abeceda, z vreca von!, s. 45, 48)

PRESTÁVKA

Poučka v slovenskom jazyku

- Jazyková

Tvrdé spoluhlásky sú: h, ch, k, g, d, t, n, l.
Po tvrdých spoluhláskach väčšinou píšeme y alebo ý.

- Slohová

Kamarátom a dospelým, ktorých dobre poznáme a dovolili nám to, tykáme.
Dospelým, ktorých nepoznáme alebo nám to nedovolili, vykáme.

(SJ2 U, s. 58, 15)

Poučka v slovenskom jazyku

- Nadväznosť poučky

2 **Pozoruj, ako sa delia spoluhlásky.**

a) Prečítaj, ktoré hlásky patria do skupiny tvrdých spoluhlások.

b) Prečítaj, ktoré hlásky patria do skupiny mäkkých spoluhlások.

Spoluhlásky delíme na tvrdé a mäkké.

Tvrdé spoluhlásky sú: h, ch, k, g, d, t, n, l.

Mäkké spoluhlásky sú: č, dž, š, ž, c, dz, j, ď, ť, ň, ľ.

PÝTAME SA, ČI TO VIEME

Dávaj spolužiakom otázky tak, aby si zistil/-a čo najviac informácií o spoluhláskach.

(SJ2 U, s. 57)

Poučka v slovenskom jazyku

- Práca s výnimkami

Doplň do slov chýbajúce *samohlásky i/í* alebo *y/ý*. Prepíš správne mená osôb.

v k__ne, od T__bora, k__mono, zak__k__ríkať, z k__logramu, Mart__n, Brig__ta, h__mna, k__tica, k__vať, ch__bať, d__m, t__kadlo, d__ka, ch__ba, výh__bka, k__slý

(SJ2 PZ, s. 33)

aitec offline
Prezentácia ako doplnok k poučke

Svetlo lampáša horelo jasne.

VETA	Svetlo		lampáša			horelo			jasne.	
SLOVÁ	Svetlo		lampáša			horelo			jasne	
SLABIKY	Svet	lo	lam	pá	ša	ho	re	lo	jas	ne
PÍSMENÁ	S v e t	l o	l a m	p á	š a	h o	r e	l o	j a s	n e

KONIEC

Zoradenie slov podľa prvého písmena

a) Pomenuj obrázky na strane 10. Slová napíš.

b) V každom slove podčiarkni prvé písmeno.

(SJ2 U, s. 11)

Zoradenie slov podľa prvého písmena

- Práca s východiskovým vecným textom PZ 2, 8/2

2 **a) Prečítaj *text*.**
b) Vyber si niektoré vyznačené *slovo* alebo *slovné spojenie*.
Pokús sa vysvetliť jeho *význam* spolužiakom.

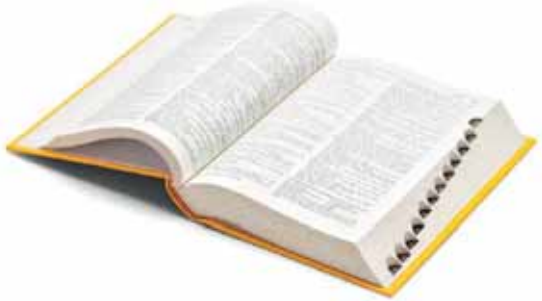

Každé napísané slovo je zložené z písmen. **Rad písmen** od A po Ž voláme **abeceda**. Podľa **abecedného poradia** sú zoradené slová v **slovníkoch** a heslá v **encyklopédiách**. V **slovenskej abecede** je **46 písmen**. Z abecedy **iných jazykov** máme písmená Q, W a X.

(SJ2 PZ, s. 8/2)

Zoradenie slov podľa prvého písmena

- Piktogram TONA

Od blízkeho k vzdialenému

7 Napíš *mená* detí v *abecednom poradí*. Pozoruj *prvé písmeno* každého *mena* a kde sa v *abecede* nachádza.

Slová v abecednom poradí zoradíš podľa prvého písmena v slove. Ja sa volám Zelenka a prvé písmeno v mojom mene je Z. Písmeno Z sa nachádza na konci abecedy.

TOMÁŠ ELENA IVANA KLÁRA PATRIK ALOJZ

1. _____ 2. _____ 3. _____

4. _____ 5. _____ 6. _____

(SJ2 PZ, s. 9/7)

9 **Prečítaj slová v plôškach. Očísluj ich v *abecednom poradí*.**

Fíni ☐ Nemci ☐ Poliaci ☐ Slováci ☐

Česi ☐ Španieli ☐ Ukrajinci ☐ Rakúšania ☐

(SJ2 PZ, s. 9/9)

Pomôcka k poučkám

ABECEDA má 46 písmen:
a, á, ä, b, c, č, d, ď, dz, dž, e, é, f, g, h, ch, i, í, j, k, l, ĺ, ľ, m, n, ň, o, ó, ô, p, q, r, ŕ, s, š, t, ť, u, ú, v, w, x, y, ý, z, ž

ROZLIŠOVACIE ZNAMIENKA
dĺžeň, mäkčeň, vokáň a dve bodky

HLÁSKY
samohlásky, spoluhlásky a dvojhlásky

SAMOHLÁSKY
Krátke samohlásky: a, ä, e, i, y, o, u **Dlhé samohlásky:** á, é, í, ý, ó, ú

SPOLUHLÁSKY
Tvrdé spoluhlásky: h, ch, k, g, d, t, n, l
Mäkké spoluhlásky: č, dž, š, ž, c, dz, j, ď, ť, ň, ľ
Obojaké spoluhlásky: b, m, p, r, s, v, z, f

DVOJHLÁSKY ia, ie, iu, ô

VETY
Opytovacou vetou sa na niečo pýtame (*Kedy prídeš?*).
Želacou vetou vyjadrujeme svoje želania (*Keby si tak prišiel!*).
Rozkazovacou vetou rozkazujeme, prikazujeme alebo zakazujeme (*Príď!*).
Zvolacou vetou vyjadrujeme niečo veľmi naliehavé (*Hurá!*).
Neúplná veta pomenúva napr. prírodné javy (*Hrmí.*), názvy (*Pošta.*), hodnotenia (*Super!*), snahu upútať pozornosť (*Psst!*), pozdravy (*Ahoj!*).

Blahoželanie vyjadruje prianie oslávencovi pri príležitosti narodenín, menín, sviatkov či radostných udalostí.

Adresa obsahuje oslovenie, meno a priezvisko, ulicu, číslo domu, poštové smerovacie číslo, názov obce.
List obsahuje oslovenie, text listu a podpis. Slová *Ti, Ťa, Tvoj, Tvoja, Vy, Vám, Vás, Váš* sa v listoch a pohľadniciach píšu veľkým začiatočným písmenom. Vyjadrujú úctu a vážnosť.

Nadpis je pomenovanie básní alebo textov.

Ťaháčik do 3. ročníka
Postup, ako si zhotovíš ťaháčik:
1. Odstrihni zadnú stranu pracovného zošita. Strihaj po vyznačenej čiare.
2. Vystrihni jednotlivé kartičky s poučkami.
3. Urob dierkovačom otvor na vyznačenom mieste.
4. Zaves vystrihnuté kartičky na karabínku.

Ťaháčik do 3. ročníka máš hotový. GRATULUJEM!

ABECEDA
ROZLIŠOVACIE ZNAMIENKA
HLÁSKY
SAMOHLÁSKY
SPOLUHLÁSKY
DVOJHLÁSKY
VETY
BLAHOŽELANIE
ADRESA, LIST
NADPIS

(SJ2 PZ, 3. a 4. s. o.)

Pomôcka k poučkám

(SJ2 PZ, 4. s. o.)

Dramatizácia vs. rolové hry

- Komenský povedal, že každé dieťa by malo aspoň raz za rok vystupovať pred ostatnými.

Jedného baví to, iného ono

- Zapojenie rôznych druhov aktivít do vyučovania

Trochu teórie

- Projektové vyučovanie: integrácia obsahu učebných predmetov (2 – 6 hodinových blokov)
- Modulové vzdelávanie: zahŕňa projektové a zážitkové učenie (16 – 40 hodín)

- Rozvíjanie kľúčových kompetencií žiakov, účastníci majú v ruke tabuľku kompetencií a analyzujú, ktoré sa plnia

(viac Gogolová, Bagalová 2006; Valent 2012, Baďurová a kol. 2016)

Nástroje používať interaktívne

- Schopnosť používať jazyk, symboly a text interaktívne
- Schopnosť používať vedomosti a informácie interaktívne
- Schopnosť používať technológie interaktívne

Interagovať v heterogénnych skupinách

- Schopnosť nadväzovať kvalitné vzťahy s inými
- Schopnosť kooperovať
- Schopnosť zvládnuť a riešiť konflikty

Konať autonómne

- Schopnosť fungovať v rámci väčšieho obrazu
- Formovať a riadiť životné plány a osobné projekty
- Schopnosť hájiť a presadzovať práva, záujmy, limity a potreby

- Poďme sa zahrať

Spustiť čítačku textu

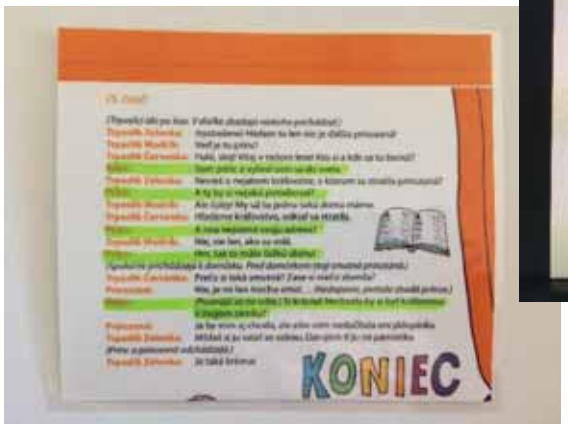

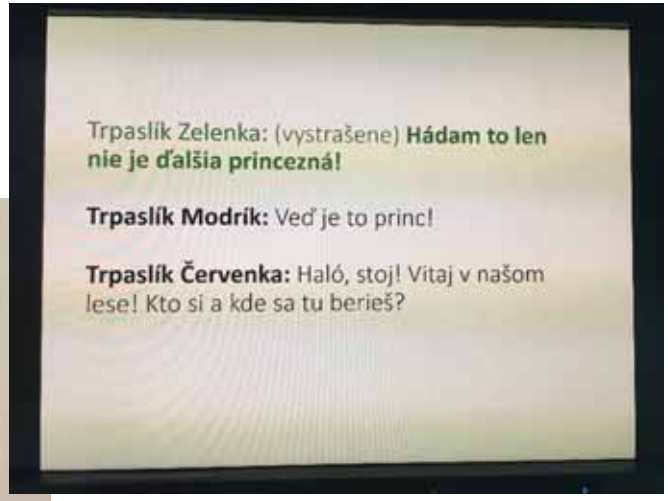

Rozdať texty
Premietať na dataprojektore texty

- Poďme sa zahrať

Trpaslík Zelenka
Trpaslík Modrík
Trpaslík Červenka
Princ
Princezná
Organizátor práce

Pečiatka ako výhra

Využitie rolových hier

VIEME, KOMU TYKÁME A KOMU VYKÁME

1 **Prečítaj si dva rozhovory.**

A

Ahoj, Saniko! Kam si sa vybral?
Dobrý deň, pani učiteľka!
Idem trénovať na štadión.
Tak to máme spoločnú cestu. Môžem ísť s tebou?
A kam idete?
Idem cvičiť do telocvične.

B

Čau, Juro!
Čau! Kam ideš?
Idem trénovať na štadión.
Hej, to ideme rovnakým smerom. Môžem ísť s tebou?
A kam ideš?
Idem cvičiť do telocvične.

2 **Čím sa rozhovory odlišujú? Prečítajte vety, ktoré sú rovnaké a ktoré odlišné.**

3 **a) Povedz, komu by si položil/-a nasledujúce otázky.**

Kam idete?	Kedy prídeš?	Čo čítaš?
Kam ideš?	Kedy prídete?	Čo čítate?

b) Prepíš vety. Podčiarkni červenou farbou tie, v ktorých tykáme.

Kamarátom a dospelým, ktorých dobre poznáme a dovolili nám to, tykáme.
Dospelým, ktorých nepoznáme alebo nám to nedovolili, vykáme.

(SJ2 U, s. 15)

Od učiva k diktátom

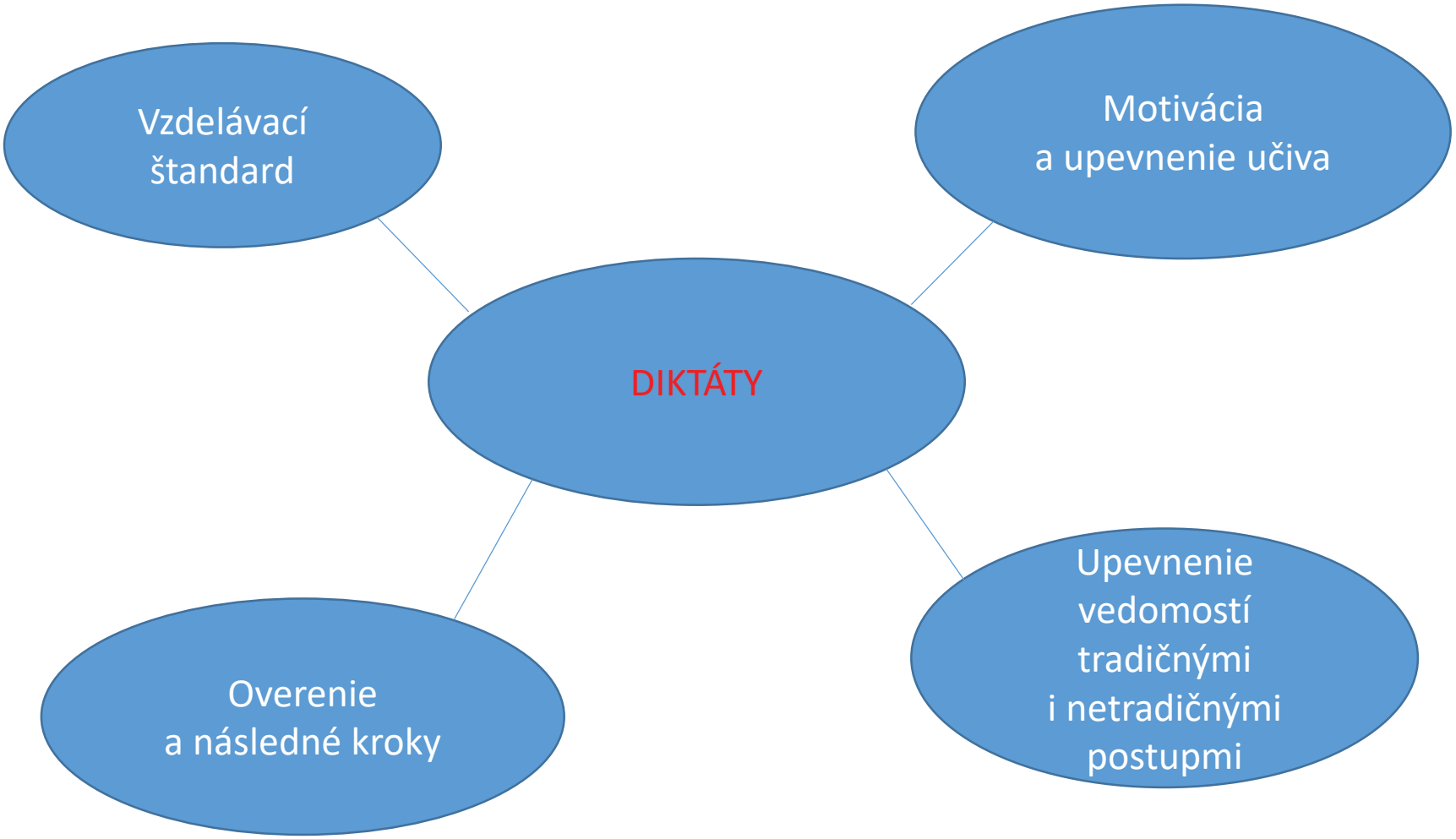

Vzdelávací štandard

Obsahový štandard:

výslovnosť a pravopis spoluhlások *d*, *t*, *n*, *l* v porovnaní s výslovnosťou a pravopisom spoluhlások *ď*, *ť*, *ň*, *ľ*

Výkonový štandard:

uplatniť pravopis a výslovnosť slov s tvrdou spoluhláskou *l*, po ktorej sa píše *y* (*lyko*, *mlyn*, *plyn*, *lysá*, *lyžica*...)

TVRDÉ SPOLUHLÁSKY D, T, N, L

1 **Prečítaj a rozlúšti hádanku *Jána Turana*.**

S jedným uškom,
veľkým bruškom
stojí pyšný pán.
Pijem z neho plným dúškom.
Čože je to?

2 **Prepíš hádanku. Farebne zvýrazni všetky tvrdé spoluhlásky.**

3 **Prečítaj slová, v ktorých sa po tvrdej spoluhláske píše y/ý.**

dym štyri pekný lyžiar dýchať dotýkať sa lýtko

4 **Zdôvodni pravopis slov.**

lyže dym motýľ týždeň tykadlo dýka lyžica

5 **Doplň do slov chýbajúcu samohlásku po spoluhláske *d, t, n, l*.**

V zime sa chodíme l žovať na l žiarsky svah. Otec vždy pripraví l že, mama čaj a l žičky. Cel deň sa l žujeme a d chame čerstvý vzduch. Na lanovke sa nesmieme k vať. Najradšej sa spúšťam po svahu, ktorý sa volá Ml nský kopec.

6 **Pomenuj obrázky. Slová použi vo vetách.**

7 **Pozorne prečítaj vety. Všimni si zvýraznené slová. Zapamätaj si ich pravopis.**

Včera sme boli v kine.
Ráno ma prebudilo kikiríkanie kohúta.
Karate sa cvičí v kimone.
Do sirupu sme dali kilo cukru.

8 **Vypíš z kalendára päť mien, v ktorých sa aj po tvrdej spoluhláske píše i/í.**

Dieťa rozlišuje tvrdé spoluhlásky d, t, n, l. V slovách a vetách ich vie nájsť a správne prečítať. Vie, že sa po nich píše y/ý.

9 **Prečítaj a prepíš báseň. Podčiarkni slová, v ktorých sa po tvrdej spoluhláske nachádza y.**

Malý lyžiar

Žerik si stal na lyže,
lyžoval sa? Horkýže!
Niže chyže zlomil lyže,
lyžiarsky si labky líže,
z boľačky sa vylíže.

Ján Turan

Zapamätaj si pravopis slov, v ktorých sa po tvrdej spoluhláske l píše y/ý:
lyže, lyžica, lýtko, mlyn, plyn, plyš, plytký, blýskať sa.

10 **Prepíš slová. Do jedného riadka napíš tie slová, ktoré majú rovnakú časť.**

mlynár lyžiarka mlynský lyžica
lyžička mlynárka lyžovačka mlyn
lyžovať sa mlynček lyžiar lyže

11 **Z viet vypíš slová s *y* alebo *ý* po tvrdej spoluhláske *l*.**

Večer sa nad kopcami začalo blýskať. Umyli sme všetky plytké taniere. Na narodeniny som dostal nové lyže. Otecko kúpil plynový sporák. Deti sa rady hrávajú s plyšovými hračkami.

12 **a) V názvoch kníh doplň slová, v ktorých sa nachádza *ly* alebo *lý*.**
b) Povedz, o čom by mohli príbehy rozprávať.

Vymenuj tvrdé spoluhlásky.
Čo vieš o pravopise slov s tvrdými spoluhláskami?

(SJ2 U, s. 61, 62)

Zapamätaj si pravopis slov,
v ktorých sa po tvrdej spoluhláske l píše y/ý:
lyže, lyžica, lýtko, mlyn, plyn, plyš, plytký, blýskať sa.

(SJ2 U, s. 62)

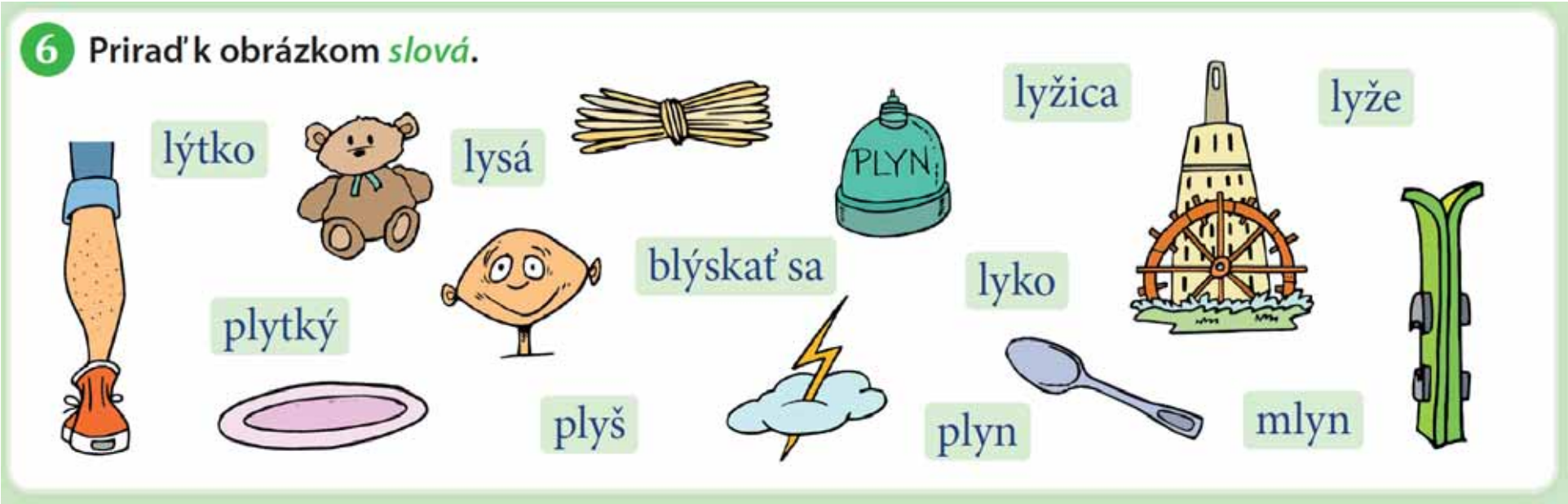
6 Priraď k obrázkom slová.
lýtko
lysá
lyžica
lyže
PLYN
blýskať sa
lyko
plytký
plyš
plyn
mlyn

(SJ2 PZ, s. 30/6)

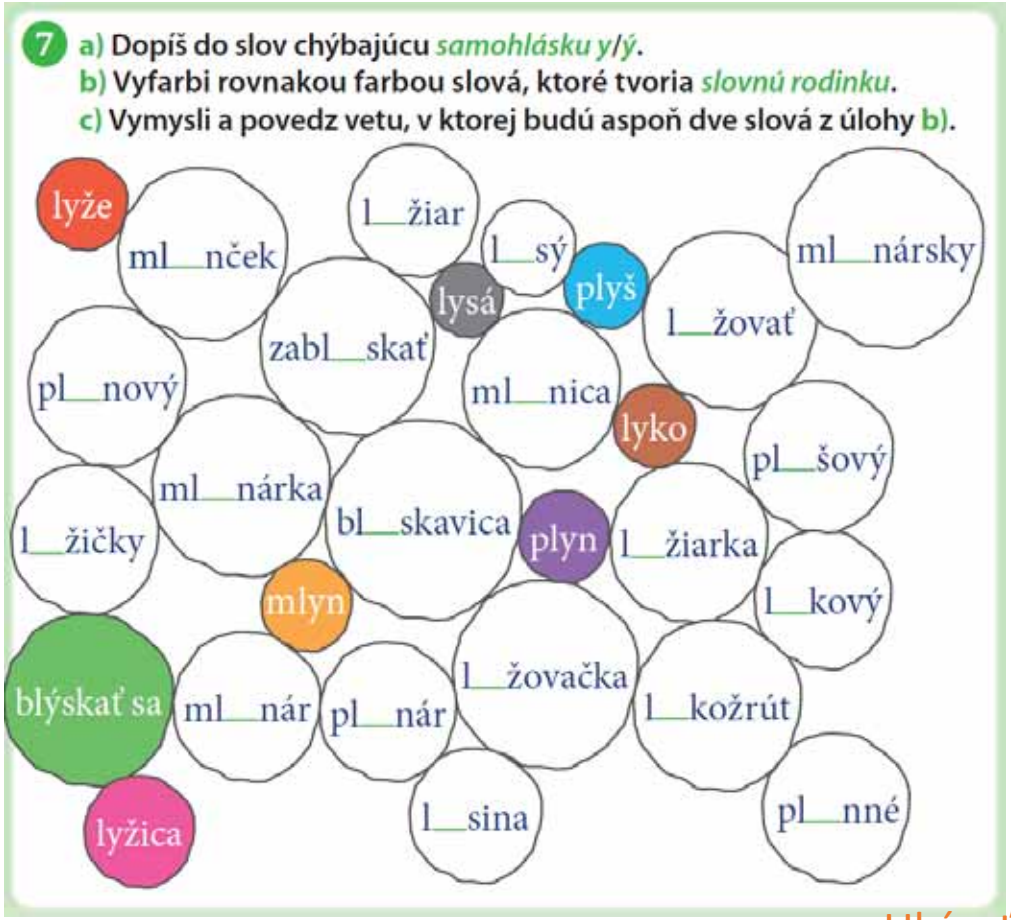

7 a) Dopíš do slov chýbajúcu *samohlásku y/ý*.
b) Vyfarbi rovnakou farbou slová, ktoré tvoria *slovnú rodinku*.
c) Vymysli a povedz vetu, v ktorej budú aspoň dve slová z úlohy b).

lyže
ml__nček
l__žiar
l__sý
lysá
plyš
ml__nársky
l__žovať
zabl__skať
pl__nový
ml__nica
lyko
pl__šový
ml__nárka
bl__skavica
plyn
l__žiarka
l__žičky
mlyn
l__kový
blýskať sa
ml__nár
pl__nár
l__žovačka
l__kožrút
lyžica
l__sina
pl__nné

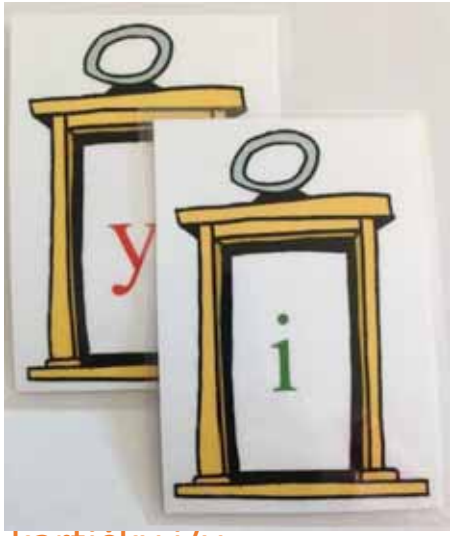

Ukázať kartičky i/y
lampašik

(SJ2 PZ, s. 31/7)

8 **Vyfarbi plôšky, v ktorých sú slová s *ly*/*lý*. Pospájaj ich šípkami.**

lyže	chytrák	kytica	kyjak
chyžná	plytké	chytačka	chýr
kyvadlo	lýtko	lysý	plyn

(SJ2 PZ, s. 31/8)

aitec offline

IHRISKO - Priraďovačka

aitec offline

BINGO

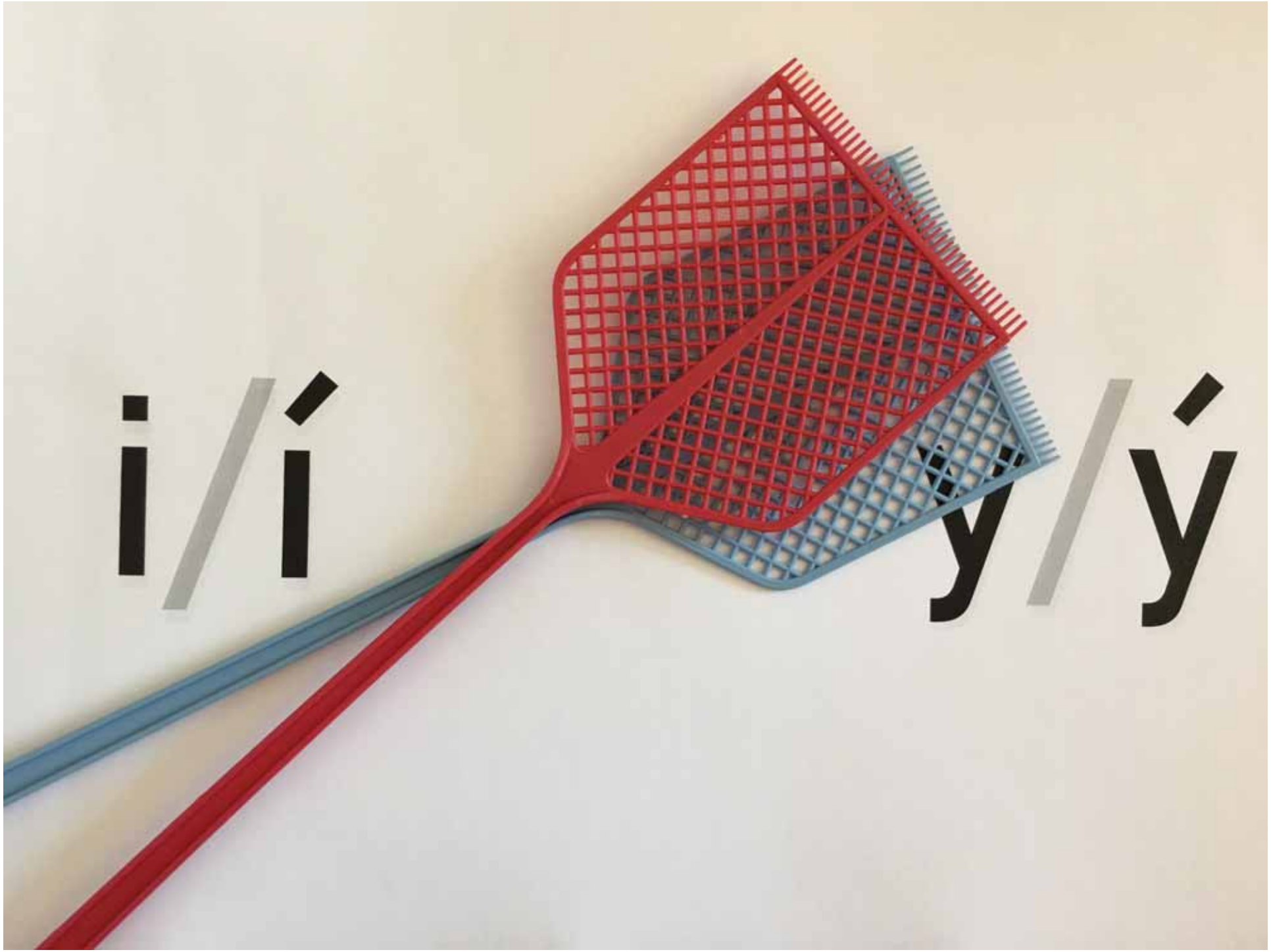
i/í
y/ý

Lysý mlynár

Lysý mlynár všetko dokáže,
lykom vrecia riadne zaviaže.
R: Robota sa mu darí, na plyne jedlo varí.

Pri mlyne sa blýska a hrmí,
v plytkej rieke voda zašumí.
R: Zľakol sa len trošičku, stratil pri tom lyžičku.

Teraz kráča veľmi pomaly,
na nohe ho lýtko zabolí.
R: Skúšal v zime lyžovať, ublížil mu tvrdý pád.

Muzička Karaoke audio

Ako rastie slovo

- A
  ALE
  ALENA

- O
  OKO
  OKOLO

- Zdroj. L. Muntágová

Dostatočne precvičené?

- Diktát je jednou z mnohých metód, prostredníctvom ktorej sa v školskom prostredí u žiakov zisťuje úroveň zvládnutia pravopisu.

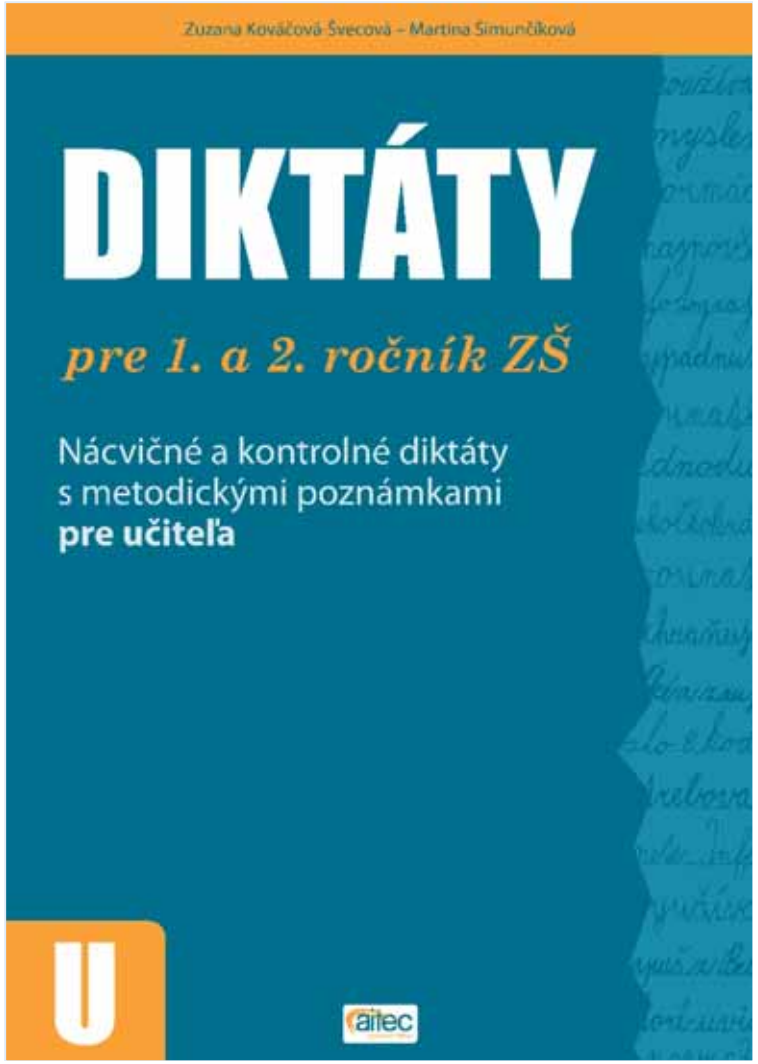

Diktáty

- Diktáty dané vzdelávacím štandardom
- Počet: 10
- Zameranie: dané
- Poradie: neurčené, ak učiteľ nepovažuje učivo za dostatočne prebraté, môže predradiť iný diktát upevneným učivom pred iný

Diktáty

- Nie dril, ale príprava vo forme nácvičných diktátov a aktivít, aby žiak zvládol obsah aj formu overovania
- Inšpirácia v MP k SJ 2
- Metodika obsahuje nielen diktáty, ale aj pomenované najčastejšie chyby a možnosti ich odstránenia

Diktáty

Požiadavky podľa ŠVP:
Uplatniť pravopis *y/ý* po tvrdých spoluhláskach, uplatniť pravopis *i/í* po tvrdých spoluhláskach v cudzích slovách a v zvukomalebných slovách, uplatniť pravopis a výslovnosť slov s tvrdou spoluhláskou *ľ*, po ktorej sa píše *y*.

Tvrdé spoluhlásky

Nácvičné diktáty

Vzhľadom na to, že žiaci píšu nesprávnosti pravopisu iii slabiku y/ý po obojakých spoluhláskach, treba ich týmto pomenujú nadiktovať.

1. noby, hybať, kruby, váby, okybné, úloby, stuby, hymna, zahynúť, breby, stoby, dlaby, dlby, hyľ, dráby, druby, dúby, hypotéka, krčaby, praby, ostroby, pluby, peby, roby, tuby, hygiena
(26 slov)

2. chyba, chyba, strechy, chytro, chytať, kuchyňa, varechy, sochy, pochybuje, chýrna, chyža, šachy, kožuchy, blchy, muchy, pančuchy, sprchy, orechy, mechy, plechy, chytľavé, vrchy, chystať, chyr, posúchy
(25 slov)

3. oblaky, ruky, šatky, kývať, kyslé, kysnúť, kýchať, hračky, muky, jaskyňa, potoky, nákyp, kyvadlo, máčky, kýjak, pavúky, pokyn, háky, haluški, hrušky, raňajky
(21 slov)

4. gyps, gymnastika, gymnazista, dogy, burgyňa, gymnasta, gýčové, kolegyňa, figy, strigy
(10 slov)

5. Diktát po zrakovej príprave (diktát s upozornením)
hijó, hýbe, nohy, gyps, gitara, kimono, kyslá, chyba, chichotanie, angina, burgyňa, jaskyňa, kikiriki, kino
(14 slov)

6. Gymnastka má / slabšie nohy. // Potrebuješ orechy / alebo hrušky? // Chýbajú nám / kyslé uhorky. // Kýchajú mačky? // Chytro si urobme / úlohy! // Pavúky chytajú / malé muchy. // Náš chyrny / kvet uhynul. // Sliepka zjedla / strúhanú burgyňu.
(30 slov/29 plnovýznamových)

7. Peter chytro / zjedol kalachy. // Hybaj sa sachy? // To je / veľká chyba! / Navleč si / pančuchy! // Naše malé dogy / chytajú hračky. // Otcova kolegyňa / má nohu v gypse. // Dajme do koláča / hrušky a orechy. // Tomáš išiel / do kina?
(35 slov/30 plnovýznamových)

8. Diktát po zrakovej príprave (diktát s upozornením)
dym, dýcha, diktát, Dita, kedy, vtedy, odide, vždy, krokodíl, dyňa, dýka, navždy
(12 slov)

9. Diktát po zrakovej príprave (diktát s upozornením)
ty, tykať, motyka, vety, motýľ, týždeň, tyčinka, dotýkať, tiger, tik-tak, kostým, zošity, šaty, tykadlo, Martin, Tina, tyč, kvety, torty, parkety, nylon, zvony, slony, stany
(24 slov)

10. Výberový diktát
Píš iba slová, v ktorých sa píše po i samohláska y alebo ý.
lyko, lysá, list, palica, lýtko, lyže, oblizať, lízanka, lyžica, blýskať, líce, mlyn, hlina, stolík, líška, plyn, plyš, linajka, liter, plytká, ulica, slýchať, zmrzlina, dolina, vzlykať, zlyhať, lipa, ligotať sa, malina, oliva
(13 slov)

11. Obrázkový diktát (autodiktát). *Pomenuj obrázky a slová napíš.*
varechy, dyňa, kocky, kýjak, orechy, nohy, muchy, hrušky, jahody, kvety, pavúky, motyka, gitara, tiger, lyže, lyžica, mlyn, motýľ
(18 slov)

12. unavený bežec, skalnatý povrch, chudý chlapec, smutný kráľ, tvrdý kameň, veselý herec, hranatý stôl, farebný plot, malý kopček, mladý autor, gulatý mesiac, škaredý šarkan, lacný kabát, chladný vietor, hrdý žiak
(30 slov)

13. Malý Martin / chce plyšového / tigra. // Vždy vzlyká. // Unavený lyžiar / bol bledý. // Zakážem ho / bolelo lýtko. // Za mlynom / je hôrka. // Farebný motýľ / má dlhé / tykadlá. // Tina spadla / do plytkého / potoka.
(29 slov/25 plnovýznamových)

(D1 – 2, s. 53, 54)

aitec offline

IHRISKO - Doplňovačka

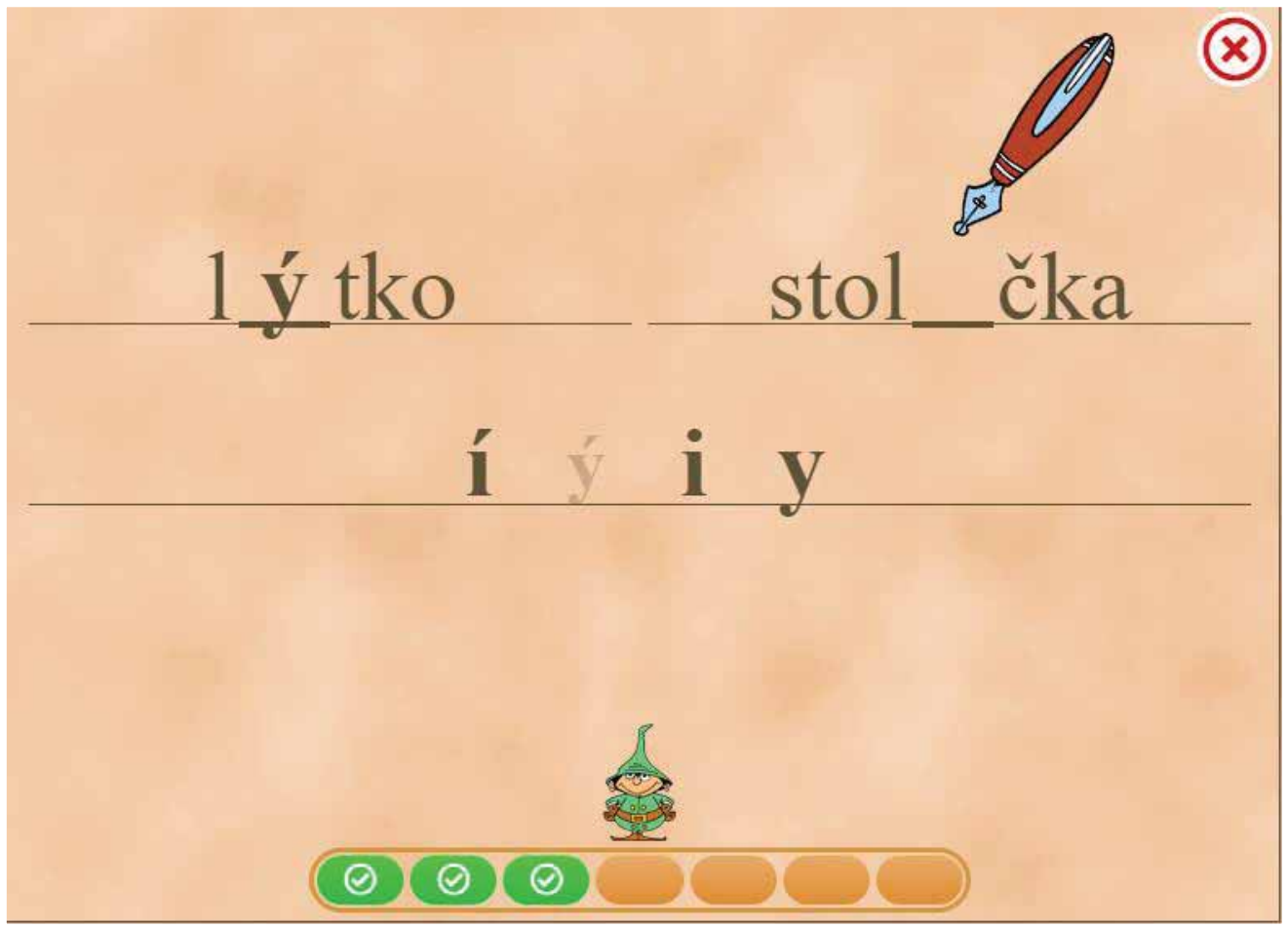

aitec offline

Kontrolný diktát

- Finálna fáza dôležitá pre učiteľa a žiaka/rodiča
- Určuje nielen mieru, ale aj ďalšie kroky práce učiteľa
- Diktáty v metodickej príručke

Ukázať pomôcku
na hodnotenie triedy
zasúvaciu aj 3D plamienok

Kontrolný diktát

- Spôsob diktovania – kapitola 6 v titule Diktáty pre 1. a 2. ročník, kapitola 5 v titule Diktáty pre 3. a 4. ročník

6. Metodické poznámky alebo ako správne nadiktovať diktát

Správne nadiktovať text nebýva vždy jednoduché. Žiakovou úlohou je v ústnom prejave učiteľa identifikovať pravopisné javy a správne ich v diktáte napísať. Písanie diktátu je aj pre žiaka veľmi špecifická situácia, na ktorú sa musí pripraviť a sústrediť viac ako na bežnú činnosť na vyučovaní. Učiteľ by mal túto pre žiaka stresujúcu situáciu pripraviť tak, aby mal žiak čo najväčšiu šancu na úspech. Pripravili sme preto prehľad tipov a metodických poznámok.

Z hľadiska psychohygieny je dôležité pripraviť miestnosť, vyvetrať triedu, odstrániť rušivé vplyvy, nepotrebné pomôcky a potreby. Pred diktátom žiakov môžeme motivovať rozhovorom, v ktorom im objasníme, čo sa bude diať a prečo. Situáciu je vhodné mierne odľahčiť pomocou jemného humoru, ale s mierou, aby sa žiaci dokázali na nasledujúce činnosti sústrediť. V tejto fáze už žiakov neupozorňujeme na pravopisné javy, neskúšame ich, aby sa na ne nesústredili. Počas motivácie a diktovania učiteľ stojí vpredu, aby videl na všetkých žiakov rovnako a mohol tak sledovať tempo ich písania, prípadne korigovať tempo svojho diktovania. Rýchlosť je možné spomaliť, nemal by však prestať diktovať úplne. Počas diktovania sa žiaci s učiteľom nerozprávajú, nepýtajú sa na diktát a pravopisné javy ani na nič iné. Ak sa v texte vyskytujú javy, s ktorými sa žiaci ešte nestretli, odporúča sa napísať ich na viditeľné miesto na tabuľu, prípadne premietnuť na interaktívnu tabuľu a žiakov na ne vopred upozorniť. Tieto javy môžu byť pre žiakov viditeľné počas písania celého diktátu, prípadne môžu byť premietnuté krátko pred začatím písania.

METODICKÝ POSTUP PRI DIKTOVANÍ DIKTÁTU

Čítanie diktátu učiteľom – učiteľ prečíta celý diktát, aby sa s ním žiaci vopred oboznámili. Čítanie má byť zvučné, výrazné, ale pritom prirodzené, bez zvýraz-

(D1 – 2, s. 10)

Kontrolný diktát

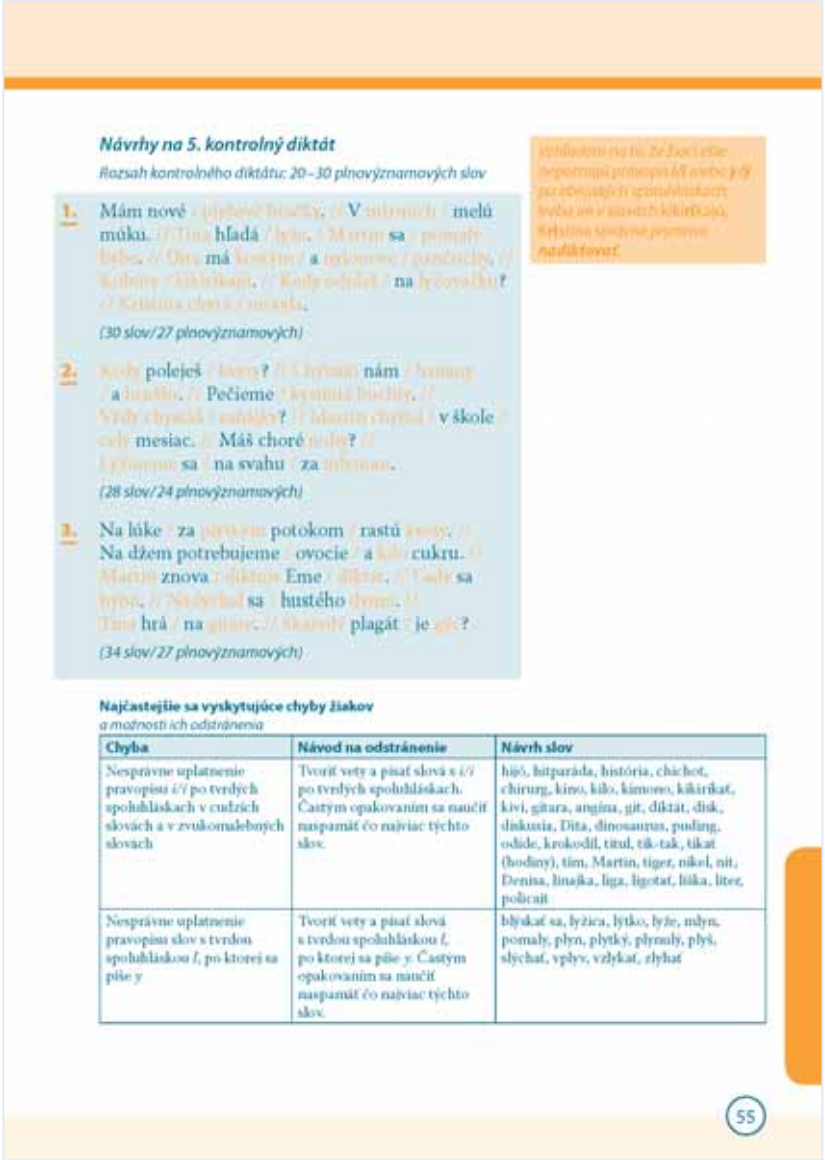

Návrhy na 5. kontrolný diktát

Rozsah kontrolného diktátu: 20 – 30 plnovýznamových slov

Vyhláskam ou tú, že Ivor, ešte nepoznajú pomocu iií ovbo y/ý pozabúdajú spomínkami, treba ich v zátvorkách kikirikajú. Krystina sneyne pomocu nadiktovať.

1. Mám nové / plyšové hračky. // V mlynoch / melú múku. // Tina hľadá / lyže. / Martin sa / pomaly / lebo. // Ota má krokov / a rekonvoc / pančuchy. // Kohúty / kikirikajú. // Kedy odídeš / na lyžovačku? // Krystina chce / mrkvu.

   (30 slov/27 plnovýznamových)

2. Kedy / poleješ / kvety? // Krystina nám / krmiv / a kikirikú. // Pečieme / krystina buchty. // Vždy chybám / mnóho? // Máme chýbal / v škole / celý mesiac. // Máš choré nohy? // Lyžujeme sa / na svahu / za mlynom.

   (28 slov/24 plnovýznamových)

3. Na lúke / za plytkým potokom / rastú kvety. // Na džem potrebujeme / ovocie / a kilo cukru. // Martin znova / diktuje Eme / diktat. // Tajle sa / lyže. // Nebýkal sa / hustého dymu. // Tina hrá / na gitare. // Skúsiť plagát / je zlé?

   (34 slov/27 plnovýznamových)

Najčastejšie sa vyskytujúce chyby žiakov

a možnosti ich odstránenia

Chyba	Návod na odstránenie	Návrh slov
Nesprávne uplatnenie pravopisu *i/í* po tvrdých spoluhláskach v cudzích slovách a v zvukomalebných slovách	Tvoriť vety a písať slová s *i/í* po tvrdých spoluhláskach. Častým opakovaním sa naučiť naspamäť čo najviac týchto slov.	hijó, hitparáda, história, chichot, chirurg, kino, kilo, kimono, kikirikať, kivi, gitara, angína, git, diktát, disk, diskusia, Dita, dinosaurus, puding, odide, krokodíl, titul, tik-tak, tikať (hodiny), tím, Martin, tiger, nikel, nit, Denisa, linajka, liga, ligotať, líška, liter, policajt
Nesprávne uplatnenie pravopisu slov s tvrdou spoluhláskou *ľ*, po ktorej sa píše *y*	Tvoriť vety a písať slová s tvrdou spoluhláskou *ľ*, po ktorej sa píše *y*. Častým opakovaním sa naučiť naspamäť čo najviac týchto slov.	blýskať sa, lyžica, lytko, lyže, mlyn, pomaly, plyn, plytký, plynulý, plyš, slýchať, vplyv, vzlykať, zlyhať

(D1 – 2, s. 55)

2
SLOVENSKÝ
JAZYK
pracovný zošit

Použité zdroje:

- http://www.statpedu.sk/files/articles/dokumenty/inovovany-statny-vzdelavaci-program/svp_pv_2015.pdf
- http://www.statpedu.sk/files/articles/dokumenty/inovovany-statny-vzdelavaci-program/sjl_pv_2014.pdf
- http://www.statpedu.sk/files/articles/dokumenty/statny-vzdelavaci-program/slovensky_jazyk_isced1.pdf
- http://www.statpedu.sk/files/sk/metodicky-portal/metodicke-podnety/ppv_zrevidovane_jazyk-komunikacia_na_zverejnenie.pdf
- https://mpc-edu.sk/sites/default/files/projekty/vystup/suchozova.pdf
- https://www.prohuman.sk/files/UDSK%C3%89_PR%C3%81VA_A_PROSOCI%C3%81LNA_V%C3%9DCHOVA_Metodika.pdf
- https://www.aitec.sk/assetsd/files/vyznam_moznosti_variabilita-ucebnic-sj-aitec_765_sk.pdf
- Kováčová, Z. – Šimunčíková, M.: Diktáty pre 1. a 2. ročník ZŠ. Bratislava : AITEC, 64 s. ISBN 978-80-8146-133-0
- Muntágová, L.: Ako sa žirafa Karolína učila čítať. Vydavateľstvo Matice Slovenskej, Martin : 2019, s. 29. ISBN 978-80-8115-288-7

Výstupy

- Zaktualizuje sa v pondelok